

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број:118-0-Рев-08-001 196
Бања Лука, 13.10.2009. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Драгослава Лукића и Јанка Нинића, као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца М. П. сина Д. из Г., кога заступа пуномоћник М. С. Адвокат из Б., Ул..., против туженог Х. Џ. сина Ј. из Ј., Ул..., кога заступа пуномоћник Ф. М. Адвокат из Т., Ул..., ради утврђења и предаје у посјед непокретности и по противтужби туженог против тужиоца, ради утврђења, одлучујући о ревизији тужиоца против пресуде Окружног суда у Бијелини број 012-0-Гж-06-000 662 од 29.8.2008. године, у сједници вијећа одржаној 13.10.2009. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизија се одбија.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Бијелини број П-76/03 од 22.6.2006. године:

1. усвојен је тужбени захтјев тужиоца М. П. сина Д. (у даљем тексту: тужилац), па је туженом Х. Џ. сину Ј. (у даљем тексту: тужени) наложено да тужиоцу преда у посјед и слободно располагање његове непокретности означене као к.ч. бр. 4095/1, уписане у к. књ. ул. бр. 4053/1 К.О. Ј.-I, укупне површине 15974 м², њиву прве класе звану А., те да му накнади парничне трошкове у износу од 2.350,00 КМ у року од 30 дана од дана правноснажности пресуде, под пријетњом извршења (став 1. тачка I изреке);

2. одбијен је у цјелини захтјев противтужбе туженог којим је тражено:
- да се утврди да је ништав уговор о поклону закључен дана 27. марта 2000. године између Д. П. као поклонодавца и тужиоца као поклонопримца, овјерен 28. марта 2000. године код Основног суда у Бијелини под бр. ОВ-2204/00, што би тужилац био дужан да призна и трпи да се у земљишним и катастарским књигама изврши успостава претходног земљишнокњижног стања, као прије склапања уговора (став 2. тачка I);

- да се утврди да није правно ваљана укњижба права својине у корист Драгомира Пангића сина Цвијетина, правног претходника тужиоца, на непокретностима у Ј.

уписаним према јединственој евиденцији непокретности у к. књ. ул. бр. 4053/1 као к.ч. бр. 4095/1 К.О. Ј.-I, парцела звана А., њива прве класе површине 15974 м², те да се наложи њено брисање и успостава ранијег стања (став 2. тачка II):

- да се тужилац обавезе да накнади туженом парничне трошкове (став 2. тачка III).

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бијелини број 012-0-Гж-06-000 662 од 29.8.2008. године жалба туженог је дјелимично уважена и првостепена пресуда преиначена тако што је :

I тужбени захтјев тужиоца у цјелини одбијен;

II захтјев противтужбе туженог дјелимично усвојен тако што је утврђено да је апсолутно ништав уговор о поклону некретнина, закључен 27. марта 2000. године између Д. П. сина Ц. као поклонодаваца и тужиоца као поклонопримца, овјерен код Основног суда у Бијелини под ОВ. бр. 2204/00 дана 28. марта 2000. године којим је поклонодавац као искључиви власник новоформиране катастарске парцеле број 4095/1 површине 15974 м² К.О. Ј.-I, формиране из П.Л. бр. 521 исте катастарске општине, на којој је стекао право својине са 1/1 дијела по коначном и правоснажном рјешењу Комисије... у Б. број 04-472-497/97 од 07.3.2000. године, поклонио свом сину – тужиоцу као поклонопримцу цијелу к.ч. бр. 4095/1, у нарави њиву прве класе у површини од 15974 м² у К.О. Ј.-I, што је тужилац дужан да призна и трпи да се у земљишним и катастарским књигама изврши успостава претходног земљишнокњижног стања, као прије провођења овог уговора, у евиденционим књигама непокретности;

III одбијен захтјев противтужбе туженог у дијелу којим је тражено да се утврди да није правно ваљана укњижба права својине у корист Д. П. сина Ц., правног претходника тужиоца, на непокретностима које се налазе у Ј., уписаним према јединственој евиденцији непокретности у к. књ. ул. бр. 4053/1 као к.ч. бр. 4095/1 К.О. Ј.-I, звана А., њива прве класе, површине 15974 м², те да се наложи њено брисање и успостава ранијег стања;

IV тужилац је обавезан да туженом накнади парничне трошкове у висини од 2.192,40 КМ.

Тужилац је изјавио ревизију против другостепене пресуде због погрешне примјене материјалног права с приједлогом да овај суд „након одржане сједнице, донесе рјешење којим се другостепена пресуда укида“. У ревизији је указао и на то да је „погрешна... одлука другостепеног суда у погледу трошкова поступка у погледу обавезивања тужиоца против туженог да плати трошкове поступка у износу од 2.192,40 КМ туженом као противтужиоцу“.

Тужени је у одговору на ревизију предложио да се ревизија тужиоца одбије.

Тужбом се тражи да тужени преда тужиоцу у посјед и слободно располагање спорну парцелу, ближе назначену у ставу 1. тачки I изреке првостепене пресуде, уз досуђење парничних трошкова.

Противтужбом се тражи утврђење да је ништав уговор о поклону закључен 27. марта 2000. године између Д. П. као поклонодавца исте парцеле и тужиоца као поклонопримца, као и утврђење да није правно ваљана укњижба права својине у корист поклонодавца на спорној парцели, према јединственој евиденцији непокретности, у к. књ. ул. бр. 4053/1 у К.О. Ј.-I, како је ближе назначено у ставу 2., тачкама I и II изреке првостепене пресуде, такође уз накнаду парничних трошкова.

Рјешењем Комисије... Б. број 04-472-497/97 од 07.3.2000. године које је постало правноснажно и извршно 27. марта 2000. године, утврђено је да су испуњени услови за враћање земљишта Д. П. сину Ц. као правном сљедбенику ранијег власника Ц. П. сина С. из Г. за земљиште у К.О. К. које му је одузето рјешењем Комисије... број 151/53, с тим да се Д. П. сину Ц. враћа спорна новоформирана парцела к.ч. бр. 4095/1 у површини од 15974 м², њива прве класе, формирана из П.Л. број 521 К.О. Ј.-I од садашњег корисника ОДП Пољопривредно добро С. из Н. С. На тој парцели истим рјешењем одређена је укњижба права својине у корист Д. П. сина С. „са дијелом 1/1“. Рјешење је донесено на основу чланова 7. став 2, 10. и 16. Закона о враћању одузетих непокретности („Службени гласник РС“ број 21/96, у даљем тексту: ЗВН) и члана 10. Закона о враћању одузетог земљишта („Службени гласник РС“ број 21/96, у даљем тексту: ЗВЗ). Д. П. син Ц. поклонио је спорну парцелу тужиоцу, као свом сину, уговором о поклону од 27. марта 2000. године, овјереним пред Основним судом у Бијељини под бројем ОВ-2204/00 од 28. марта 2000. године. Тужилац се је на основу тог уговора укњижио као власник поклоњене парцеле, према стању к. књ. ул. бр. 4053/1 К.О. Ј.-I (тј. парцеле к.ч. бр. 4095/1 њиве прве класе А. у површини од 15974 м²). Тужилац је навео у тужби да је парцелу коју му је отац поклонио несметано обрађивао до прољећа 2002. године када му је ово земљиште тужени одузео, тврдећи да га је добио на поклон неки његов предак и да не дозвољава ником да њиме располаже. Тужени је свој поступак правдао чињеницом да је тужиочев предак (тј. Д. П.) на незаконит начин стекао спорну парцелу, коју је прије преласка у државну својину А. М. поклонио његовом (тужениковом) дједу, док је тужиочевим предницима било одузето сасвим друго земљиште у К.

Првостепени суд је закључио да је тужилац постао власник спорне парцеле на законит начин. Земљиште је наиме враћено његовом оцу актом надлежног органа, донесеним 07. марта 2000. године на основу члана 10. ЗВН. Одлукама од 30. августа 2000. године Високи представник за Босну и Херцеговину прогласио је неважећим ЗВН и ЗВЗ, али је оставио на снази „судске и административне одлуке, акте и налоге“ који су донесени у складу са тим законима прије 30. августа 2000. године, што се односи и на рјешење Комисије... Б. од 07. марта 2000. године. Уговор о поклону је по мишљењу тог

суда правно ваљан, па се не може сматрати да је извршен промет у смислу члана 24. ЗВН, јер та одредба подразумијева „промет непокретности у корист трећих лица, а не сродника“. Тужилац „сходно одредбама члана 37. Закона о основним својинско-правним односима“ („Службени лист СФРЈ“ број 6/80 и 36/90 и „Службени гласник РС“ број 38/03, у даљем тексту: ЗОСПО) „има право да захтијева предају у посјед спорне парцеле коју тужени држи без правног основа“. Тужени „није подносио захтјев за враћање спорних некретнина, па није доказао да има право на поврат истих, нити је доказао постојање правног интереса“. Из тих разлога првостепени суд је удовољио тужбеном захтјеву тужиоца, а одбио као неоснован захтјев противтужбе.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања другостепени суд је закључио да је уговор о поклону између тужиоцевог оца и тужиоца ништав, јер је располагање вршено противно одредби члана 24. ЗВН. Тужилац, према томе, није могао стећи право својине на спорној парцели, нити тражити од туженог њену предају у смислу члана 37. ЗОСПО. Пошто „овај суд у овом поступку није надлежан да расправља и одлучује о незаконитости управног акта – рјешења Комисије... Б.“ од 07.3.2000. године, одбијен је захтјев противтужбе у дијелу којим је тражено утврђење да није правно ваљана укњижба правног претходника тужиоца Д. П. у евиденционим књигама непокретности и његово брисање из тих књига.

Схватање другостепеног суда је правилно.

Ревизија није основана.

Правноснажно и извршено рјешење Комисије... Б. број 04.472-497/97 од 07.3.2000. године донесено је по правилима Закона о општем управном поступку („Службени лист СФРЈ“ број 47/86-пречишћени текст) који се је у то вријеме примјењивао као пропис Републике Српске. Суд у парничном поступку није овлашћен да испитује законитост и правилност таквог акта, како је то основано закључио и другостепени суд. Чланом 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 и 48/09, у даљем тексту: ЗПП) је наиме прописано да се тим законом одређују „правила поступка на основу којих основни судови, окружни судови и Врховни суд Републике Српске расправљају и одлучују у грађанско-правним споровима ако посебним законом није другачије одређено“ (дакле, не и у управном поступку!). Из тих разлога се ни по оцјени овог суда није могло удовољити захтјев и противтужбе у дијелу којим је тражено утврђење да није правно ваљана укњижба права својине у корист Д. П. на непокретностима у Ј., уписаним према јединственој евиденцији непокретности у к. књ. ул. бр. 4053/1 К.О. Ј-І, као ни брисање, нити успостављање ранијег стања. ЗВН је ступио на снагу 07. октобра 1996. године (члан 27. тог закона) и био је на снази у марту 2000. године кад је донесено и постало правоснажно рјешење о враћању спорне парцеле тужиоцевом оцу Д. П.

Високи представник за Босну и Херцеговину донио је Одлуку од 30. августа 2000. године, објављену у „Службеном гласнику Републике Српске“ број 31/00 од 18. септембра 2000. године којом је прописано: да се оглашава неважећим ЗВН (став 1.); да та одлука не утиче ни на који начин на судске и административне одлуке, акте и налоге издате у складу с тим законом прије датума доношења те одлуке (став 2.); да одлука ступа на снагу 30. августа 2000. године и да се без одлагања објављује у „Службеном гласнику Републике Српске“ (став 4.). Високи представник за Босну и Херцеговину донио је, такође 30. августа 2000. године исту такву одлуку и за ЗВЗ.

Доношењем Одлуке Високог представника за Босну и Херцеговину од 30. августа 2000. године није, према томе, поништено раније донесено рјешење Комисије... Б. од 07.3.2000. године.

Чланом 24. ЗВН прописано је: да се забрањује промет непокретности из члана 1. тог закона (тј. оних које се враћају у својину ранијим власницима, односно њиховим правним сљедбеницима) у року од пет година од дана ступања на снагу тог закона (став 1.); да је уговор и други правни посао закључен после ступања на снагу тог закона, супротно претходном ставу, ништав (став 2.).

Већ је речено да је ЗВН ступио на снагу 07. октобра 1996. године, а да је даровни уговор између Д. П. и тужиоца закључен 27. марта 2000. године, а овјерен 28. марта 2000. године, дакле, у току трајања петогодишњег рока из члана 24. ЗВН. Уговор је, према томе, ништав, као противан принудним прописима у смислу члана 103. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“ број 29/78, 39/85, 45/89 и 57/89 и „Службени гласник РС“ број 17/93 и 3/96, у даљем тексту: ЗОО), у вези са чланом 24. ЗВН. У овом случају радило се је о промету непокретности без обзира на околност што су уговорне стране биле лица у блиском сродству (отац и син) и што су у то вријеме живјели у заједничком домаћинству. Чланом 2. став 1. тачка 2. Закона о промету непокретности („Службени лист СРБиХ“, број 38/78, 4/89, 29/90 и 22/91 и „Службени гласник РС“ број 29/94), прописано је да се под прометом непокретности подразумијева и „пренос права својине на непокретностима на којима постоји право својине“, а у овој правној ствари се о томе и ради (тужиочев отац пренио је уговором о поклону право својине на спорну парцелу на тужиоца).

Ништав уговор не производи никакве правне посљедице, како то произилази из одредбе члана 104. став 1. ЗОО. У овом спору то значи да право својине на парцели к.ч. бр. 4095/1, сада уписаној у к. књ. ул. бр. 4053/1 К.О. Ј-І није пренесено даровним уговором на тужиоца, него је и даље остало на његовом оцу Д. Због тога тужилац није био активно легитимисан да тражи предају парцеле од тужеог на основу члана 37, односно члана 41. ЗОСПО.

Из тих разлога неприхватљиво је схватање изражено у ревизији да је суд погрешно примјенио материјално право „рестриктивно тумачећи одредбу члана 24. Закона о враћању одузетог земљишта“, да су уговарачи „у потпуности испоштовали дух Закона“, да је тужилац „добрио на поклон... некретнине да их настави користити онако како то доликује домаћинској кући“, односно „да овдје нема располагања у класичном смислу“ и да у овом случају „земља не иде од куће“.

У ревизији се наводи да „у моменту писања ове ревизије, имамо ситуацију да је Д. правни предник тужиоца... умро и да је вођен оставински поступак иза истог те... је као једини наследник проглашен управо М. П.“, али да „у обим заоставштине није ушла спорна парцела“. Ако је тако, са спорном парцелом се може поступити као са имовином за коју се у вријеме доношења рјешења о наслеђивању није знало да припада заоставштини, у смислу члана 138. Закона о ванпарничном поступку („Службени гласник РС“ број 36/09).

Произилази, према томе, да другостепена одлука нема недостатака на коју указује ревизија тужиоца, односно на коју овај суд пази по службеној дужности. Сходно томе ревизија је одбијена као неоснована (члан 248. у вези са чланом 241. ЗПП).

Као странка која није успјела у спору, тужилац је правилно обавезан да туженом накнади парничне трошкове (члан 386. став 1. ЗПП). Висина трошкова у износу од 2.192,40 КМ, одређена је у границама мјерила која су садржана у одредбама члана 2, тарифног броја 2. тарифног броја 3. став 2, тарифног броја 9, тарифног броја 12, те чланова 13. и 14. Тарифе о наградама и накнади трошкова за рад адвоката („Службени гласник РС“ број 68/05).

Предсједник вијећа
Петар Бајић